

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Égész évre	10 11	— kr.
Félévre	5	— „
Negyedévre	2	50 „
Egy órára	1	— „
Egyes szám ára 4 kr.		

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IJ. MÓRÍ CZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

Nagy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a több-
szoros hirdetések alkalmán jutányos aron vetetnek fel. Bélyeg-díjmin
den külön beiktatásért 30 kr.

Az egyetem.

Debreczen, szept. 10.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület
ősz püspöke tegnapi nagyszabású tanév-
megnyitó beszédében újra napirendre
tüzte az egyetem kérdését. Nagyon he-
lyes volt mozgassuk egy kissé, hogy el
ne aludjék.

Azt mondta **Kiss Áron** püspök,
hogy immár csak álom a debreczeni
protestáns egyetem: az ev. ref. egyház-
nak egy másik kerülete duskál az egye-
temi élet örömeiben. Vajjon így van-e
ez, így kell-e lennie?

Lassan bár, de folytonosan gyűlnek
az adományok az egyetem és bölcsészeti
fakultás részére, a régi hagyományos
prof. áldozatkésztségnek fel-felcsillan egy-
egy szikrája most is, — de ki tagad-
hatná, hogy azok eredményeként hiába
várjuk azt, hogy a debreczeni egyetem
eszméje valósággá legyen? Az egyetem
akkor, ha más forrásai, mint az egyesek
jótékony adományai, nincsenek, valóban
csak álom, álma a magyar protestáns
egyháznak, amely oly lelkesedéssel ha-
lározta el annak létesítését törvénybe
iktatott szabadságainak száz éves évfor-
dulójaként, amely álmat a magyar pro-
testáns egyház hűségeseen ápol azóta
szívében, mint egy reménységárt, hogy
diszes lesz még a mai sanyaru helyzete
az egyháznak, ha majd az egyetem ka-

puiból szétárad az ország minden részé-
ben a protestáns, a magyar szellem és
hirdetni fogja azoknak nagyszerűségét
oly körökben és nemzetségekben is,
amelyekbe eddig az iskola hiánya folytán
valóban bejutni sohasem tudott.

De vajon csak a magyar protestáns
egyháznak lesz-e majd dicsőségére, ha
létesül ez az álom? Bizonyára nem.
Dicsőségére lesz, emelni fogja régi hír-
nevét Debreczen városának is, amelynek
falai befogadják az egyetem tanárait és
százakra menő hallgatóit. S kell-e bizo-
nyitanom, kell-e érvekkel támogatnom
azt az állítást, hogy a városnak, a pol-
gárságnak anyagilag is haszna, nyeresége
volna az egyetem. Ezt nem bizonyítom,
hiszen ez nyilvánvaló.

Azonban egy kérdést mégis kell
tennem. Azt nevezetesen, hogy nem ér-
demel talán annyit az egyetem eszméje,
annak létesítése, mint a nemzet iránt
idegen szellemű katonaság, a közös had-
sereg? Nem hiszem, hogy volna valaki,
aki erre a kérdésre nem-mel tudna,
vagy akarna felelni.

S íme, Debreczen városa, százezret
ket áldozott immár s ezeket fog áldozni
a jövőben a közös hadseregbeli katoná-
kért, palotát emeltetett a számukra, tel-
jesen ingyen, minden ellenszolgáltatás
nélkül s aki oda el nem fér, törvény
által rárótt kötelezettségénél fogva drága
pénzen szállodákat bérel ki, hogy az

átkelő katonaságot beszállásolja: kérdem
most már, nem érdemli meg sokkal
jobban az egyetem ennek a városnak
áldozatkésztségét?

Bizonyára meg, még az áldozat-
készséget is, azonban Debreczen váro-
sának még áldozatra sincs szüksége,
csak befektetésre, hogy az egyetemet az
álmok világából a valóság napfényére
hozza.

Meg kell csinálni a Hortobágy ön-
tözését s az akkor tiszteres jövedelmet
fog hajtani, úgy hogy a **Szabó Jó-
zsef** főszámvevő javasolta 10000 hold-
nak kiszakítása, nem hogy kárral nem
fog járni, de a megmaradó 46000 hold
a mostani 56000-nél is több jövedelmet
s rajta legelő állatoknak több táplálékot
fog adni.

Olyan ez, mint a Kolumbus tojás
és a város mégis másfél esztendeje gon-
dolkozik azon, hogy mit ne csináljon.

De ha eddig gondolkozott is, most
már elérkezett a tettek ideje: a város
jövedelmeit szaporítani kell, azt más-
ként, mint a Hortobágy öntözésével
elérni ha marosan nem lehet. Az
alsószabolcsi tiszai ármentesítő társulat
megcsinálta az öntözés terveit: egy mil-
lió forintba kerül az egész, azonban az
utána fellépő jövedelem többlet bőven
fedezze a felmerülő terheket s még a
tisza jövedelem is szaporodni fog.

Debreczen városától függ egyedül,

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Mystikusok.*

Írta: **Lakatos Károly**
(Folyt. és vége.)

És pedig a hátra lévő hosszú hosszú
éjen elmélkedhettem az előttem lefolyt jelenet
megfejtésén. Kereshettem a helyes magyará-
zatához a támpontokat — sorba véve
logikát, természeti bölcsesletet: kutatva
állatpszichológiai igazságokat avagy e legsza-
badoncabb észjárás segélyével próbálva a
«stoff» nélkül való — és úgy látszik ma-
gában mégis erőt rejtő — misztikum titkába
hatolni.

Aztán bele próbálom élni magam a föl-
tevésbe, hogy csupán hallucináció: szem és
fülkáprázat, tehát egy nagy érzelmi csalódás
volt az egész. Avagy a lélek láza: fiziológiai
káprázat talán?

Hanem ezt a hitet nem tudom ráerősze-
kolni magamra. T. v. ább száll tehát a kutató
gondolat, míg a «stoff» nélkül való világ tit-
kaihoz eljutok vele. Ez a keresett ker-
talán. Csupa homály csupa köd ugyan itt
minden még, de itt ott világitó sugárt is vél-
nek felfedezni rejtelmes sferáiban. Tényleg
azonban, «titokból csak titok áradhat» felém.
Nincs és nincs számomra kielégítő felelet
még. hiába! Szívembe rejtve megmarad a
párhuzam közt lebegő határozatlanság tovább

is: tagadni nem merek, de meg se is nyughat-
tom. Nem tudok eligazodni!

Más és épen nem a rejtelmek, megma-
gyarázhatatlan titokzatos motívumaihoz tartos
zó mozzanat az, ha a mocsaras, ingoványo-
rét és tövdek elszálló párait, gőzét látja az
állati szem, melyeket egy egy elfutó szél
ugy tánczoltat, mintha megannyi fehér-
pedős kísértetek volnának. A nádas a szá-
zízegő hangjait az álmában megrebbenő vízi
madár szárnya zaját messzire elkapkodja a
szél: emberi szem által alig kivehető fény-
csillagocskák rezzenek meg a dagvány titkos
világába, bolygó «villik», csalogó «lidérezek»
melyeket az ebálat megsejt, meglát roppant
távolokból. Alakok emberi szemnek alig fel-
tűnő fantomok, ködfoszlányok tánczólnak
meg a széllel. . . az eb jól látja. És éj-
szakán át úgy megrí a puszták «ebje, a ta-
nyát őrző bátor Cerberus», hogy borzalom
hallani.

Talán az éles állati szem felismeri a
szállgó foszlányos párák halálfejeit, melye-
ket a hold deleje, az éjszaka varazsa szi ki
a mocsár dagványából. . . Ki tudhatja!

Tényleg néha a kutyák oly borzasztóan
üvöltenek, nyögnek, vinnyognak, hogy azt
kárhozat, rémület hallani és úgy rémlik,
mintha a távolból valami utálatos, vontatott
hörgés, rikoltás, elhaló lárna hallatszanék.

Ha a puszták fiát megkérdezed e felől —
a Hortobágyon, a szegedi, keeskerémi, fel-
egyházi pusztákon s mindenütt széles e hazá-

ban, a hol csak pásztor-fele létezik. — csak
egy feleletet kapsz kérdéséedre:

«Valami látás veri az állatot» — mond-
ják. . .

És nincs rá esat, hogy uszitanák. avagy
szólitanák az ebet ilyenkor. A subát, gunyát
a fejére huzza a puszták fia s tettei az alvást,
mintha nem is érdekelné a dolog. . .

Vadászember, a ki sokat éjszakázik kint
a szabadban, nem egyszer fül és szemtanuja,
az ily rémes jeleneteknek, mikről egyébiránt
a városok köhalmazai közt élő «mindent
tudók» még csak halvány fogalommal se bir-
nak — és ha mondod is nekik, legfőlebb
lemosolyogják «babonás hiszékenységedet»
«rémlátásodat», állván némely tudások dolga-
ban nagyon kevés attikai só rendelkezésükre
— a nagyképűködő észjárásán kívül: abból
is többnyire hiányzik az Isten. Pedig a ki a
mindenség sok titkot rejtő négy és csodás
összfoglalatóban tájékozni óhajt, buvárszeme
Isten nélkül semmit meg nem láthat, meg
nem érthet: szelleme a sejtelmek s kételyek
viharzó tengerének labdajátékaul van elkar-
hozva! A mindenben szétosztott, szent atom-
jait mindenben érvényesítő és mindent meg-
illető magasztos zsellem számbavétele nélkül,
minden u. n. tudomány és hypothesis egy
nagy örület kifolyása csupán, mely végeredmé-
nyében meghasonlik önmagával, mint az áruló
Judás, ki megtagadta mesterét,

A mit nem tudunk, a mi egyelőre kifür-
készetellen, az még kicsinylő kacszajjal nem

hogyan ne legyen tovább is álom a debreczeni egyetem, még áldozat sem kell hozzá, csak jóakarát, ennek a hiányát pedig nem tudjuk feltenni s azért hiszszük, hogy rövid időn állni fog a debreczeni protestáns egyetem.

Ugy legyen! . . .

Kohányi Gyula.

Iskolai értesítők.

III.

A következő rovat már mindenki értesítőben megtalálható. A debreczeni ev. ref. főiskola akadémiái tanszakain 1896 október 1-én nyílt meg az iskolai év, beiratkozott hittanhallgató 47, a mult événél 13-al, joghallgató 241, a mult événél 23-al több. Az akadémián az első felelvben 18 tanárt 38 kötelező és 13 spec. kollegiumot heti 175, a második felelvben 18 tanár 37 köt. és 19 spec. kollegiumot, heti 160 órát adott elő. A tanév folyamán eltávoztott 2 é. meghalt 1 hh. s eltávoztott, részint az első felev végén végbizonyítványt nyert 10 jh. A bölcséleti szaknak ma meg külön hallgatói nincsenek. Az akadémián a párbeszédi vizsgák (kollokviumok) kötelezők, a hittan hallgatók közül jelesen kollokvált 17, jól 10, kielégítőleg 10, nem kollokvált 10, a joghallgatók közül jelesen 32, jól 70, kielégítőleg 55, elégtelenül 41, nem kollokvált 37. A főiskola előjárói közül elhunyt V á l l y i János egyk. ker. főgondnok és K. Tóth Antal ügyész. Felemlítésre méltó meg a B a k ó c z i János h. bősörményi lelkész ajándéka, saját kéziratú műve 1054 lapon. A debreczeni ev. ref. főiskola tanárai 1549—1892. Liváncsian várjuk megjelenését. Nevezetesen el nem tudjuk képzelni, hogy ezt a becses művet az igazgatóság le ne másoltassa s jövő évi értesítőiben ki ne nyomassa. A tanári kar irodalmi munkássága — sajnos — nincs kitüntetve, azonban szorosan a tanügy körébe nem tartozó foglalatosságai közül fel van említve az anyakönyvtár ügyében be-terjesztett tüzetes jelentés, a gimn. internatus ügyében kiküldött vegyes bizottság munkálata a bibliolvasás megszüntetéséről s a tanári javadalmazások rendezéséről szóló munkálatok.

A főiskolában a lefolyt iskolai évben a következő ünnepélyek voltak: okt. 31. a re-

formáció emlékünnepe, Vajdai-Nagy-Dobozi emlékünnepe nov. 18. a négy új tanár székfoglalója nov. 28. amely alkalommal Kiss Aron püspök és Sass Béla akad. igazgató beszélt a székfoglalókon kívül s a kiknek beszédeit szintén közli az értesítő, Csokonai emlékünnepe decz 12, Thököl Sabbase jan. 26. Nagy-Vecsey-Bruckner-Magyar-Kegyes-Kadar e. ü. márcz 5. márczius 15-iki nazárius emlékünnepe, d. e. a tanári karé, d. u. az ifjúságé, Kossuth e. ü. márcz. 21. Verbóczy e. ü. apr. 3. s a sárospataki tanárok es hittanhallgatók látogatása maj. 22—24. végül pedig jun. 14. a záróünnepély.

A debreczeni ev. ref. főgimnázium értesítője azzal a — sajnos — ma is aktualis felajdulással kezd, hogy a jelentkezőket a mult iskolai év elején nem tudta felvenni s megemlékszik az e baj elhárítására a mult tanévben tett lépésekről, amelyek eredménye azonban akkor még nem volt ismeretes, de ma már ez, nevezetesen a párhuzamos osztályok felállítását, sem a főreáliskola átalakítását nem volt képes a város a kormánytól kivívni. Az iskolai évet szept. 17-én nyitották meg, tanított 15 rendes, két helyettes és egy segédtanár, valamint a francia nyelvet mint rendkívüli tantárgyat tanította egy akad. tanár.

A többi rendkívüli tárgyak (szabadkézi rajz, gyorsírás) nem mutatkozott hajlam a gimn. ifjúságban; tekintve azonban, hogy ez a mult években is így volt s viszont az akadémiái ifjak szép számmal tanultak gyorsírást, e jelenség okát a középiskolai túlterhelésben kell keresnünk.

A kisujszállási áll. segélyezett ev. ref. főgimnáziumban a tanévet szept. 10-én nyitották meg, mikor az új igazgató program-szerű beszéddel foglalta el székét, melyben a hit, tudomány és honseretet harmoniaját fejtegette az emberi lélek igazságra való törekvésében. A tanári karnak a mult tanévben öt új tagja volt, három más helyre távoztak utóda, egy egy régen üres tanszék betöltője s egy egy betegsége folytán szabadságot tanár helyettese. Az intézet népessége az 1896/7. tanévben 229 volt köztük 99 helybeli, amely számok a 10 év előtti létszámnak éppen felel teszik ki.

A tanítás az egész év folyamán zavartalanul folyt: a tanulók szeptemberben voltak Budapesten 5 tanár vezetése alatt s megnezték a kiállítás. Az intézet felszerelése évről-évre gyarapszik. — A mult tanévben újonnan

leltározta a tanári kar a rajzszerter, földrajzi szerekterát; a segélykönyvtári s részben az ifjúsági könyvtári s az igazgatói irattárt, még csak a régiség es éremtár nincs értékelve. A tanév folyamán okt. 6-án tartották az első iskolai ünnepélyt, okt. 31-én, márczius 15-én s volt egy ifjúsági hangverseny decz. 12-én, egy nyári kirándulás június 8-án s az évzáró ünnepély jun. 20-án.

Régi panaszt hangoztat az igazgatói jelentés, midőn felemlíti, hogy otthonukban a vidéki ifjakat nincs alkalma a tanári karnak figyelemmel kísérni. E tekintetben úgy itt, mint igen sok más városban, köztük Debreczenben is ideje volna a legszigorubb intézkedések tételre. Az iskolai év folyamán az osztályok alapítványok egygyel szaporodtak. — A mult tanévben szerveztetett az ifjúsági segélyegylet, melynek az évvégén 51 frt 67 kr. 16-keje volt. Az ezredévi tornaversenyben való részvételért az intézet elismerő oklevelet kapott.

Ez évben a kar tornaversenyre nem mehetnek el, mert a vizsgálatokkal összeesett. A jelentés végén felveti az igazgató az internatus kérdését. Megenged a derek igazgató ha ellene merünk nyilatkozni annak a nemes féknek, amelyel ő azt a kérdést felkarolja. Szerintünk szives az a gyakorlati érv, amely le tudná rontani azt a hatalmas kifogást, hogy az internatus sohasem pótolhatja a családot, s családi tűzhely nélkül az ifjúságból a középiskolai évek alatt kivész a kedély, ami nélkül pedig csak tengődés az élet bármily külső sikerrel járna is.

A szatmárnémeti áll. segélyezett ev. ref. főgimnáziumban az iskolai év megnyitása szept. 6-án volt az értesítő elején gyaszkeret jelzi V á l l y i Jánosnak és B o r o s B a l i n t n a k az intézet két jöltezőjének elhunytát 1 tanév folyamán beiratkozott 296 tanuló vizsgálatot tett 278 az egészségi állapotok es a tanulók magaviseletre kielégítő volt. Az intézet tornatanára az ezredévi tornaversenyben való részvételén szinte kapott elismerő oklevelet, az idei kecskeméti tornaversenyben azonban szinten nem vett részt, mert a vizsgálatokkal egybeesett. Az igazgatóság egyuttal azt a helyes megjegyzést teszi, hogy a tornaversenyeket oly időre kellene kitűznie, mikor a tanulók kevésbé vannak elfoglaltak. A mi nézetünk az, hogy most a második tornaversenyt legjobb volna azokat mindig s e p t e m b e r b e n tartani. A melléktergyak közül a prot. tanulók számára kötelező volt

illethető bagamódra. Csak a tudatlanság használja az ócsó gonyt elpalástoló mezül.

Visszatérve az állatoknak a vadászok es pásztorfelek által oly gyakran tapasztalt u. n. »látására« es »remlítésára«, — én sokszor megkísérlettem ez irányban valami pozitív megállapodásra jüni; megnagyarázni magamnak a dolgot. De hiába! Az a thatian sűrű fatyolót föl nem lebbenthetem a rejtelmek világáról, mint a hogy ez masnak se sikerült idáig a mennyiben a dolog lényege csupán okoskodásokkal behatolni nem is lehet.

Annyi azonban világos előttem ezzel összefüggésben, hogy az állatok pszichológiai es fizikai életében mélyseges titkot rejtenek s hogy az jórészt terra incognita terület meg — sok mas egyébbül együtt, az emberi tudás számára. A tudatlanság (vagy mondjuk: elfogultság) mindjárt ott kezdődik, midőn az állatoktól megtagadjuk a lelki kifejezés legfénesebb symbolumát; az eszt, szellemet. . . Ez nagy hazugság a nagy, a bölcs alkotó szellemmel szemben s nagy igazságtalanság az ily módon lefokozott magasabb értelmű lények rovasára — es még akkor is megbocsáthatatlan, ha indokait az isteni megváltás szép eszmenybe véljük is begyöker-sedettnek, mely szerint szent jelentőségére nézve, csak »Isten hasonlóságára teremtett e m b e r e t« illetet?

Végre is az összes lények felett — melyek közül illetékességénél fogva az emberi lény »kiválik« (mondjuk ezt), ha létezik, amint hogy léteznie kell a bölcs alkotószellem szent

eszményének: akkor miért nem foglalhatnának helyet abba az eszményi régióban az összes lények legalább is ideális értelemben? Végre is Flammarion szellemében szólva — éppen nem bizonyos az, hogy a földi csillag hatalmas »ura«, az ember volna a minden kétségén kívül egyetlen megkülönböztetett; »kizárólagosan kiválasztott« lény a nagy mindenség milliárdnyi, minden képzeletet meghaladó számos világának, annak a roppant, még a legábrándosabb sejtélem s képzelet által se megközelíthető regionak, melyből annyi csodás emberi eszuek behatolhatlan örji ő titekatossag s rejtelem árad felénk. . . Aztán ki tudhatja a virágnak, a fanak nincs-e lelke azért, hogy szóval? Hogy nincs szive s érzetelen (?) — de van ébrénye, himpóra s vágya az ég felé! Végre is a lélek megnyilatkozása alig veheti a szivból eredetét, hisz akkor a sólyom kegyelmezne a galambnak, az apagyilkos létadojának. . . A sziv az érzések hajléka, mely lehet kunyhó avagy fényes palota. A lélek csillag, mely független tőle s a létet adja megcsupán s aztán visszavágy saját honába, ha int a nagy kaszás. . .

Erdekes természeti tünemény.

Egy Jeantinton nevű paraszt, a mint egy nyári estén hazatért a távollevő mezőről, nagy meglepetés várt; tehene egy csepp tejet nem adott!

Hivta a feleségét.

— Már megfejtet a tehene! Lauretine?
— Dehogy! — felelte az asszony.
— No ez sajátságos! nem ad ma semmit sem,

Másnap együtt tértek haza a kaszálóról es csodálkozásuk növekedett: Houbine — így hívták a tehénüket — épp oly kevéssé volt hajlandó tejet adni, mint előtte való nap.

— Ejnye, ejnye! — gondoltak — vajjon ki jön a tehénünket megfejti?

Harmadnap gondosan bezárták az ajtókat ablakokat,

De este minden elővigyázatuk daczára Houbine tőgye üres volt,

— Ez nem tszta dolog! kiáltotta Jean-tiuon. — Tehéüük nem látszik betegnek, hiszen eszik, iszik, mint rendesen.

Talán »aját maga szopja ki a tejet? — vélte Lauretine, — egy kecskét Laudai-ban már rajtakaptak ezen a dolgon.

Hogy ezt megakadályozzák, következő nap Houbine fejét szorosan a jászolhoz kötötték.

Azonban tőgyét ismét üresen találták es ekkor boszorkányságnak tartották az egészet,

A paraszok ket módon szokták a rejtelmek körülményeket megmagyarázni; ha hasznukra van, az Isten küldte, ha kárukat okozza, az ördögtől jött!

Itt nem lehetett tétovázniok: egyedül a sátán képes ilyen ravaszágra! Mert hogy is lehetne másként? Valaki naponta bejut a felszerbe a zárt ablakok es ajtók daczára: ki lenne az, ha nem a gonosz lélek, aki a kulci-

az egyházi és művelődési, amelyet az összes növendékek két csoportban tanultak, azonban már a tanévtől kezdve 3-ban fogják. Szép eredményt értek el a gyorsírás tanításánál, amit viszont a francia nyelvvél és zenével szemben nem lehet állítani. A tanárikar a vallás és énektanáron kívül az igazgatóval 11 tagból áll, köztük egy új és h. tanárral. Az intézet épülete ma még nagyon szegényes, mert nincs elég tanterem sem, hanem 32000 forint építési segélyt kértek a kormánytól amely már részben folyamatba is tétel.

A tanév folyamán rendezett iskolai ünnepélyek az önképzőkörrel elválaszthatlan kapcsolatban vannak, ünnepélyek voltak október 6-án márc. 14-én és a kör záró ünnepe május 16-án, január 7-én az ifjúság a városi színpadon hangversenyvel egybekötött bnl rendezett a kör és a tápintézet alap javára.

Pulszky Ferencz.

1814—1897.

Debreczen, szept. 10.

Tegnap reggel hatodfél órakor Pulszky Ferencz meghalt. Az elhunyt egyik legérdekesebb alakja volt közéletünknek. Több mint félszázadon keresztül tanúja, sok esetben cselekvő részese minden korszakos eseménynek, egy igazán zseniális ember, bámulatos tanultsággal, imponáló külsőben is megnyilatkozó rendkívüli fizikai erővel s mégis csak epizód alak. Hiányzott belőle valami, talán a hitnek és meggyőződésnek az az ereje, a mely megedzi és biztos czél felé vezeti az akarat energiáját. Nyilvános szereplését a század első felében kezdte, de már akkor is igazi fin de siècle ember volt. Voltak idők, mikor fényes tehetségei döntő pozíciókba juttatták. — De egészen komolyan nem vett soha semmit, még magát sem. A Nemzeti Igazgatóságban, amelyben az emigráció élen Kossuth Lajos jobb keze volt, hazajönni, beugorni a Deák-pártba, perszifláni a 48-as politikát: épp úgy csak egy ötlet volt neki, mint a hogy a legkényesebb problémákat magára nézve mindig egy-egy többé-kevésbé sikerült ötlettel oldotta meg.

Sokat élt, sokat látott, sokat cselekedett, olyat is, a mire halálával emlékezhetünk

A nép krónikása tehát röviden tőle el nem bucsuzhatik.

Nagyérdemű, nagyírú és rendkívül változatos pályafutású férfiú volt Pulszky Ferencz, kinek halálát kell jelentenünk. A tudományban, a közéletben, a politikában, sőt a diplomáciában is — noha akkreditált diplomata soha sem volt — oly helyet foglalt el, mely nevét, egyéniségét, tehetségét, készségét messze az ország határára is ismeretessé tette. A társas életben mint világlátott és reudkívül jó modorú, hozzá okos, elmés ember — igazi világi — első helyet foglalta el. Sok ismeretének a tudomány minden mezeje virágzott neki s európai műveltsége, hatalmas társalgási képessége nemcsak a mi társadalomban különöztette meg, hanem külföldi hosszú élete alatt beolvastotta a nagy Nyugat társaságába, legelőkelőbb köreibbe. A külföld is mint kapacitást ösmerte, Pulszky pedig agg korában is megtartotta vele a kapcsolatot. A külföldi tudós, ha Budapestre érkezett, mint ismerőséhez fordult Pulszky Ferenczhez. A hazai tudósok az enciklopédia alapján tekintették. Az archeológiában pedig legkitűnőbbek egyike volt, nem is említve a műtörténelmet.

Elaggott, de a szellem frissen maradt. Nem is tartozott ama jó öregek közé akikben a kort és multat tisztelik, mert megmaradt a kor gyermekének. Sőt a politikával is nehezen szakított, s nem birta nyugodtan viselni, hogy az utóbbi időkben kimaradt a képviselőházból. Politikai szereplésére sokat tartott, talán többet, mint tudományára. A szabadságharc diplomáciájában, de főleg az emigrációban nagy hatáskör jött neki. Kossuth egyik bizalmasa volt, ki így összeköttetésbe jutott a diplomácia szereplőivel és vezéreivel. Igazi forradalmi természetnek mutatkozott nyughatatlan vérvél és merész gondolkodásával. A legjobban megbélyegzett menekültek közé sorozták, mivel Magyarországból érintkezni veszedelmes volt a hatvanas években is. Neve összeforrt nem csak az emigráció történetével hanem Garibaldi szabadságharczaival is.

De mindig a benyomások alatt állt s az alakuló körülményektől elzárkózni nem birt. Mikor számizetése alatt az a nagy csapás éte, hogy Pestre jött neje és szép leánya itt a kolera áldozata lett s a felség megengedte Pulszkyknak, hogy a temetésre hazetérhessen, az emigráns Pulszky ezt el nem felejtette s ő volt az első, ki az 1867-iki kiegyezés miatt Kossuthtól megtámadott Deák Ferenczet Kos-

suth megtámadásával védelmezte. Pulszky etől kezdve a kormány híve lett nemcsak egész tehetségével, hanem sok czinizmussal. Jellemének puhaságára környezete is nagyon tudott hátni. A kik körül vetik, a kik megszerették vele magukat, azokat szárnyai alá vette. Hogy Pulszky a klikkek egyik ápolója lett, bizonyos. Ő maga egyéni tulajdonainál fogva sekat ki tudott vinni.

Miniszter neki nem imponált s nem is könnyű lett volna az eszes és makacs örgnek imponálni. Lehetett biztatni, de elcsitítani nem. E szivós tulajdonságnak a Nemzeti Múzeum hasznát vette. Mikor őt, a világhíru tudóst tették meg Kubinyi Agost halála után a Nemzeti Múzeum igazgatójává, oda-termett ember kezébe került az intézet, ki európai színvonalra emelte s a költségekért a kormányt kártartóan ostromolta.

Nagy tekintélyt tartott a tudományos egyesületekben: a tud. akadémián, a történelmi a régészeti, a genealogiai társulakban, a hol vezerkedett és szava döntőleg hangzott. Jubiláns ünnepeket többször rendeztek tiszteletére, mert ritka szellemi képességeihez megadatott neki a fizikai erő is, melylyel félszázados munkásságát túlhaladta s érdemei elismerésének kitüntetésait jubilálhatta.

Irodalmi működése sokféle, de nem oly bő, mint ily nagyérdemű pályánál és hosszú életnél feltűnő lehetne. Könyvei, iratai, cikkei, csaknem mindennel foglalkoznak, a mit csak toll szolgálhat. A tudományos irodalomban a magyarországi bronz-korszakról írt műve igen nevezetes, mert nagyjelentőségű régészeti elveket állapít meg. Emlékiratait is megírta, de szépirodalmi természetű munkák szintén foglalkoztatták. Tudományos és társadalmi kérdésekhez rögtön és világosan hozzá tudott szólni, míg a politikai kérdéseknél szinte keverte az alkalmat, hogy vitatkozhassék, vagy polemát indíthasson.

Bámulták szellemi frissességét annyi tanulás és ismeret melle. Ez a frissége meg is maradt a rendkívüli embernek s csak rövid idő előtt jelentkezett nála az agkor gyöngesége anélkül, hogy 80 évesen tul is a gyermekes korba vitte volna vissza.

A magyar tudományos életben neve megmarad. Ahol pedig munkássága a politikával érintkezik, ott is ennek a kornak egyik jellemző adalekja őzi meg.

Halála híre messze földön fog résztevő viszhangra találni: Béke legyen vele s hü részvét kíséje utolsó útján.

lyukon is keresztülbukik és akinek lehelete a legvastagabb kőfalokon is áthat?!
J-antimon a környék valamennyi kuruzslóját segítségül hívta: ezek rá is olvastak a leghabonásabb tehenre.

Nem használt.
Ekkor a gazda elszánta magát. Az ördögi teremtmények? no majd elbánok én magam velök!

Jeantínon felfegyverkezett egy vasvillával és pár lépésnyire a tehentől elrejtőzött egy szekér mögött.

Delet ütött. Semmi sem történt. A tehen tögye még tele volt. Két órakor Houbine gyöngén, egy sajátságos hangot hallatott, melytől Jeantínon összerázkódott.

Rá nézett a tehenre: ez az ajtó felé hajolt és még egyszer hallatta sajátságos hangját, melyben egy gyöngéd kérés hívás volt. Ilyenformán hívta bo juját, mikor dagadt tögyét a tej kinozta.

— Most jönni fog — gondolta Jeantínon, akinek a keze reszketett, de azért bátran emelte fel a vasvillát.

A tehen hangja folyton sürgeőbb, folyton könyörgőbb lett; lábait már szétterpesztette mintha helyet kívánt volna készíteni titokteljes látogatójának.

Ekkor távolról sajátságos nesz halatszott és Jeantínon lélegzete elakadt. A nesz mindjebb közeledett és az épület külső ajtajának a küszöbje alatt a szalma mozogni kezdett. A gazda fölemelkedett. Valamit látott tündökölni,

simulni, hajlongni és ez a valami a felszerbe jutva, a friss szalmaágyalásra kszótt.

— Oh, egy kigyó! — gondolta, bátrálva az iszonyattól.

A kigyó lassan közeledett, lapos fejét felamelve sziszegést hallatva.

Jeantínon annyira megorzadt, hogy szívet megfagyni érezte; nem mert mocanni sem! A kigyó óriási nagyságu volt. Olyan vastagnak látszott, mint egy oszlop és hossza legalább is két méter. . . Felszavarodott a tohén egyik lábára és nesztelenül felkuszott: aztán a tögye felé hajolva, gyöngéden simogatni kezdte nyelvél. A tej azonnal sugárokba ömlött. Mikor a tej elfogyott, a kigyó nesztelenül leböcsátkozva a friss szalmára, az ajtóalatt kibujt es a felszert környező magas fűben eltűnt.

A szegény Jeantínon csak akkor mert rejtekeiből előjönni; halálsápadt volt és minden tagjában remegett. Feleségének elbeszélte a látottakat.

Másnap Jeantínon korán reggel felkelt és valamennyi kaszáját, sarlóját élesre kszörülte és kiszedve a nyeléből, az ördönek tartott velök. A felszer hatúsó ajtajától elővigyázatal kísért a kigyó nyomait a buja fűben, egész az erdőig: itt elvesztette a nyomokat. De az erdőtől a felszerig vezető uton elhelyezte kaszáit és sarlóit, élőkke az erdő felé fordítva és mikor készuu volt ügyesen elakarta az egészet szaraz fű es falevéllal. Egyszerre ijedten összeresztent, mert úgy tetszett neki, hogy a kigyó üldözi.

Sietett vissza és elheiyekedett tegnapi rejtekeiben, Houbine közelében. Órák multak, a kigyó nem jött. Bizonyyal megölte magát valamely kaszán, gondolta Jeantínon.

A tehen, nyakát az ajtó felé kinyujtva bögött; de barátja nem hallá többé hívását. . .

Végre este lett. A gazda megnyugodva kikötötte tehenét, hogy a vályuhoz vezesse, de alig, hogy ez érezte a szabadságot rohant a mezőknek, szaglálva a fűvet, melyet a kigyó utjában ledöntött.

— Houbine! Houbine!
Gazdája ugyan hívhatta, volt eszében engedelmeskedni.

Egyszerre a rét végén megpillantotta szeretett, gyöngéd barátját egy kaszán szétbasítva. Hörkölve bámulta és kétségbeesetten bögni kezdett.

— Houbine! hívta ismét gazdája.
Közeledtére toporzékol, és mikor Laurentine kötőféket akart dobni a nyakába, fenyegetőleg indult felé és mint egy megvadult bika, szarvával keresztül akarta döfni.

Negyvennyolcz óráig maradt a mozdulatlan tömeg mellett, párszor fájdalmasan bömbölt. Dagadt tögyét a tej majd leszakította. Végre a harmadik este, látva, hogy a szegény barátját nem képes feléleszteni telen szomoruan vistsatért a tanyára.

Lassankint ismét köcsögszámra adtai a tejet.

Betegsége és halála.

A nagydók embere már nehéz érzékörsóban pihen; munkásságának helyen, a Nemzeti Múzeumban. A korban és érdemben leőregobb tudós halála nem érte váratlanul hozzátartozóit, a kik tudták, hogy a tüdőhurut, a melyben hosszú évek óta szenved, előbb-utóbb a sirba dönti. Csaknem minden esztendőben elfogta a baj s csak az orvosok tudománya s családjának önföláldozó ápolása halasztotta el a katasztrófát.

Az értekeny öreg urat nagyon kínosan érintette, hogy az Akadémia pályázatán négy esztendővel ezelőtt mellőzték hatvan éves munkáját, a Magyar Archeologia-t. Harmadik évvel tovább dolgozott rajta, s a mikor végre ért, szelítés érte jobb kezét. Nem törődött ezzel, mert örült, hogy életének legtöbb munkáját befejezhette.

Elvesztette beszélő képességét, keze pedig annyira megbénult, hogy írni egyáltalán nem tudott többé. Amikor annyira felelőtt, hogy nem kellett ágyba feküdnie Ferenczy dral, régi bizalmas barátjával Olaszországba ment üdülni. Ott helyreállott az egészsége, de keze bna maradt, annyira, hogy egészen újra kellett megtanulni az írást s csak hosszú idő után, nagy nehezen vitte annyira, hogy reszkető kézzel, kuszálisan le tudta írni a nevét. Azóta eszedesen, visszavonultságban élt muzeumeli lakásán, csak a szabadeivű pártkörbe látogatott el esténként.

Eközben egyre hanyatlott ereje. — Az asztma is nagyon kínozza, az idén áprilisban pedig egy heves köhögési roham után egyszerre csak vért kezdett kiválasztani. Családjá junius végén Papára vitte, ahol mult hónap 28-ig maradt. A levegőváltás jót tett neki s lasszólag egész egészen tért vissza a fővárosba.

A mikor hazajött már asztalan volt nagy munkájának első füzött kötete. Nagy örömet szerzett ez neki.

Sürgette, hogy készítsenek több példányt mert egyet a kultuszminiszternek akart elküldeni. Beszélőtta irnokát és lediktálta neki a kultuszminiszternek szánt levelet. Ez volt utolsó szellemi munkája, a levelet maga írta alá: ez volt utolsó kezevonása. A levél így hangzik:

Kegyelmes uram!

Tisztelt barátom!

Itt küldöm Magyarországr arkeológijának kezi könyvét, melyben egész életem tapasztalatait, tudását leraktam.

1891 tavaszán kezdtem lazás szorgalommal írni és 1893 őszén befejeztem.

Rögen zaklatott már ez a gondolat, hogy ezen munkámat meg kell csinálni, mintegy adósnak éreztem magam s valóban mikor az utolsó szakasz utolsó sorát megírtam kiesett a toll a kezemből s mintha a végzetem azt mondta volna:

— Elég leróttál miudent a mivel a hazádnak tartsz!

Eletem akonyán egyedüli örömem az, hogy az ifjú nemzedéknek adhattam oly tudományos munkát, melyet eddig nélkülözött, sőt nem mondani, hogy a jövő nemzedék is ebből fog tanulkozni.

Anyagi hasznom, ugyan a munkából nincs, mert örülnöm kellett a mai viszonyok között, hogy akadt kiadó a ki nem kívánfa, hogy a nyomdai költséget én fizessem meg, de én arra su yt nem fektettem soha, sőt a magam vagyonát tele marokkal szórtam a haza tudomány és emb-riség javára.

A Semsey-fele nagy díjra pályáztam azon munkámmal, de Czobor Béla ezt találta hogy munkám rossz és a díjat nem érdemli. No de egy Czobor nincs hivatva az én munkám megbíralására. Az egész világ fog itélni felette; három nyelven jelen meg, mert ezen munka, nemcsak Magyarország szűkhatárára van készítve.

Fogadd kegyesen e munkát a te őszinte hivedtől.

Pulszky Ferencz.

De a példányok nem készültek el. Az agg tudós pedig egyre rosszabbul lett. Orvosai aggódva láttak közeledni a katasztrófa pillanatot. Egy het óta már oly gyöngé volt az

öreg ur, hogy Korányi dr. csak mesterségesen digitális adatokkal bírta szive működését fntartani. Ezt azonban nem tudta senki. Négy öt nappal ezelőtt, heves láz után, csendes, szinte szendergő állapotba jutott a beteg Karosszékeben ülve, csak néha szólt egy két szót feleségéhez, a ki egy pillanatra sem mozdult el mellőle:

— Lelkem édes! mondogatta neki a nagybeteg.

Szerdán este hét óra tájban egyszerre csodálatosan erőre kapott. Fölkelt karosszékeről s leült vacsorázni. Mindenkit meglepett, hogy milyen jóízűen eszik, még a szőlőt is megkóstolta. Este tíz óra tájban lefeküdt, lázról kezdett panaszkodni; hideg borogatást kért forró fejére. Felesége egész éjjel ágya mellett virrasztott és cserélte a borogatást.

Pulszky Ferencz csendesen szendergett, csak néha-néha, amikor hitvese ápoló kezét érte homlokán, szólalt meg csendesen:

— Lelkem, édes!

Reggel hat óra tájban egyszerre rosszabbul lett. Felesége rémülten küldött orvosért, ő maga pedig étert adott a betegnek. Fő ültette az ágyban, szótl hozzá, de a haldokló nem felelt s mé y sóhajtsással visszaesett párnáira: meghalt.

A gyászos hír gyorsan elérte az egész fővárosban, a fekete lobogót kítűzték a Nemzeti Múzeum és az egyetem ormára. A halottas szobában az elhunyt özvegye, továbbá menyee, Márkus Emilia, leánya Hauptelné Pulszky Polixena és fia, Pulszky Ágost fogadja a látogatókat, kik részvetüket tudatják.

A családhoz eddig is számos részvétnyilatkozat érkezett, a többi közt Wlassics kultuszminisztertől és Hegedüs Sándortól. Szász Károly püspök előszóval maga tudatta részvetét.

A halottat kettős érzékörsóban ravatalra helyezték ma delben a múzeumban levő lakásán, a honnan szeptember 11-én délután négy orakor temetik el s a kerepesi-uti temetőben levő családi sírboltba teszik örök nyugalomra.

Életrajza.

Pulszky Ferencz 1814 szeptember 17-én született Eperjesen. Olyan időben tehát, a mikor aludtunk, zsibbasztó mély álomban. A nemzeti egyéniség tünöben volt s a magyar szépirodalomnak csak három ismert emléke volt: Zrínyi, Balassa és Gyöngyösi. Pulszky-nak is a német volt az anyanyelve. Hét éves korában kezdett tanulni batyjától, Fejérváry Gábor-tól magyarul. Ebben az időben igazán csodába illő vállalkozás volt magyar tudósnak lenni. Es a hetéves gyerek tudósnak készült. Nagybátyja, a szenvedélyes regész, műgyűjtő vezette nevelését s nagyanyja házában olyan emberek szavát hallgathatta, mint Dessewffy József gróf és Kazinczy Ferencz. Tizenárom éves gyermek létére már Eötvös József áaró barátságával dicsekedhetett s tizenkilecz éves korában, a mikor jogi tanulmányait befejezte, már a régiségek és művészetek hazájában Itáliában utazik nagybátyjával, tömérdek műkincset gyűjtve.

Aztán Pozsonyban Kölcseyt, Baloghot, felsőbüki Nagy Pált hallgatja a diétán. Az 1832—36-iki országgyűlésen Vay Miklós br. mellett jurátuskodik s Deák Ferenczcel, Czuczor-ral, Bajza-val és Vörösmarty-val ismerkedik meg. Husz éves korában már kezében az ügyvédi diplomá és aljegyző Sárosban.

Itt lép meg az országot váratlanul egy tvdományos munkával: Eszmék Magyarország történetének filozófiájához. Ez volt az első munkája. Majd a nyugatot utazta be és Oxfordban pihen meg, a világ első egyetemén.

1839-ben Sáros megye megválasztja második követévé. A z o r s z á g g y ű l é s e n halgat, de e g y s z e r i e b e n tekinthetely f é r f i v á e m e l k e d i k, az Augsburger Allgemeine Zeitungen Ungarische Verhältnisse címen írt cikkei révén. 1845-ben ismét beutazza Olaszországot s a műkincseket tanulmányozza. Szive már a történelemre és az arkeológiára volt. Visszatérve onnét, Bécsben telepszik le és oltárhoz vezető

Walter Terézi, egy olmás és vagyonos aszszonyt. Megvásárolja a szécsényi birtokot, mely most Pulszky Ágosté s tanuló és gazdálkodik.

Az ujjalakulás első szélfuvalma, márczius 15-ének híre találja meg. Pestre siet s előbb Kossuth Lajos mellett pénzügyi államtitkár, aztán Esterházy herczeg mellett a király személye körüli miniszterium államtitkára. Amint a nemzeti törekvések a forradalom fordulójára értek, Kossuth megbízásából Palmerston lordhoz utazik Londonba, itt kapja meg követi megbízatását Batthyány Kázmér külügyminisztertől, de azt már be se mutatta az angol kormánynál, ahol csak akkor jelent meg, amikor a Kiutahiába internált magyar emigránsok védelmét könyörögte ki.

Ettől az időtől kezdve aztán végig-végig tagja s buzgó munkása volt a magyar emigrációknak. Együtt járta be Kossuth-tal egész Amerikát és Angliát. Feleségével együtt tömérdek cikket írt, hogy a szimpatiákat a magyar ügy iránt fölkeltse.

1860-ban Turinba költözködik s Cavour mellett a magyar emigráció diplomáciai ügyvivője. De egyszer csak meghasonlott Kossuth-tal, Kossuth bizott az olaszokban és a francziákban, Pulszky pedig nem. Teleki László gr. is visszatért, letette a hűségi esküt. Ezzel az emigráció magyar nemzeti igazgatósága is fölöszlott. Kossuth maradt, aki volt. Pulszky pedig Firenzébe költözött s belemerült műtörténelmi és régészeti tanulmányaiba. Szalonjában miniszterek, államferfiak, tudósok, költők, művészek állandó otthont találtak s az utazó idegeneknek is gyűlöhely volt. Felesége közben visszatért három gyermekével Magyarországra.

1862 szeptember 2-án a németalföldi követ arról értesítette őt, hogy Harriet leánya nagy beteg s látni kívánja. Erre a látogatásra megkapta a császár engedelmét. Rohan haza s az első hír, a mi idehaza tizennyolcz éves bujdosasa után fogadja, az, hogy leánya és felesége ravatalon fekszik.

A két kihűlt szív fölött domboruló sirhalom aztán végképp idekötötte.

Azzal a föltétellel, hogy a politikától tartózkodni fog s visszavonul egészen a magánéletbe, megengedtetett neki, hogy itthon maradjon. Csak a koronázás előtt jelent meg Deáknál és Andrássy Gyula grófnál.

Ő javasolta, hogy a koronát Andrássy tegye a király fejére és hogy a koronázási okirat pecsétjét, melyben még Velencze cím-re benne volt, változtassák meg. Képviselővé először Szentos városa a Sima Ferencz kerülete választotta meg. Politikai szereplése mellett legfőképen műtörténelmi és régészeti munkák irásával foglalkozott.

Ugyszólván az egész földre kiterjedő ismeretsegét leginkább az bizonyítja, hogy majd minden neves tudós társaságnak a tagja, a magyar akadémiának pedig tegnap reggelig ő volt a legrégibb élő tagja.

Nagy érdeme a bécsi nemzetközi kiállítás iparművészeti tárgyainak megvásárlása. Ez volt az alapja, a magyar iparművészeti muzeumnak. 1866-ban, már öszülöt fövel, de ifjú szívvel másodsorú nősült. Elvette Gaszner Rózát.

Hetvenéves korában ért dicsőségének csúcására. Barátai és tisztelői országos ovációt rendeztek jubileumára. Akár már 50 éves tudós volt Diszes albumot s nagy értékű irodalmi mellékletet adtak ki. Aztán érmet is verettek tiszteletére. Az első magyar tudós, a kit ez a megtiszteltetés ért.

Az ünnepségek után nagy keserűség szakadt. Az ország műkincseinek elkallodásáról bdszért a fama s az országgyűlésen világéa szóló skandalum magva pattant ki, kiválképp Polonyi Geza interpellációja következtében. Az egész nemzet háborgott, a Hazban is tüzes tüzes volt a levegő, de a vegyes bizottság, a melybe az ellenzék korifeusaiból is küldöttek ki tagokat, konstataálta, hogy kincseink elidegenítéséről szó sincs, a botrány elsimult s az egész dolog rendezve jött.

Pulszky szereplése azonban ez időtől kkdzve csendesülni kezdett. Az öreg ember kerülte a zajt. Foglalkozott tanulmányával

s irta könyveit és cikkeit. 1894-ben publicistai tevékenységét az akadémia a 300 forintos Bródy díjjal jutalmazta meg.

Azóta halgatott s csöndesen élt a nemzeti muzeumban, mint a magyarországi muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője s a nemzeti muzeum igazgatója. Zivataros és becses emlékekben gazdag élete tegnap hajnalban ért véget.

Ujdonságok.

* **A számonkérőszék működése.** — A számonkérőszék e hó 20-án jött össze és a szeptember 1-éig befolyt ügyek megvizsgálása fog elintéztetni.

* **Rendkívüli tanácsülés.** Holnap délután 10 órakor rendkívüli tanácsülés tartatik Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester elnöksége alatt. Tárgyai: Folyó ügyek lesznek.

* **A megyei járásbírósi bíróság vizsgálata.** A megyében most folyik közigazgatási és a közegészségi vizsgálata a járásbírósi bíróságnak. A kiküldött bizottság all Simonffy Béla, kir. ügyész dr. Losonczy Almos és Weszprémy Zoltán főjegyzőből. Eddig Nanás és Böszörmény lettek megvizsgálva és a legnagyobb rendben tisztán találtak mindent. Most Ladányt és Szoboszlót vizsgálják.

* **Zeneakadémia megnyitása.** — Holnap 11-en déli 12 órakor nyílik meg a Teleky utcán Szotyori Nagy Károly által létesített zene akadémia. A megnyitó ünnepélyre szívesen látja a vendégeket az igazgatóság.

* **A jog és pénzügyi bizottság ülése.**

Debreczen város jog és pénzügyi bizottsága tegnap esütörtökön délután 3 órakor a városban a nagytermében Vencesy Imre elnöksége alatt ülést tartott. Jelen voltak: Abraham László t. főjegyző, Kernhoffer József, Kocz Elek, Bechert Manó, dr. Kola János, Lengyel Imre, Stahl Géza és Varga Károly jegyző. Az első tárgy volt a belügyminiszter ama leírata, melylyel a városi szepitési és kisajuttatási pénztár létesítése ügyében alkotott s kormányhatósági jóváhagyásra hozzá feltérjesztett szabályrendeletet elvileg jóváhagyja ugyan, de felhívja a város közönségét, hogy a pénztár létesítése ügyében külön szabályrendeletet alkosson s külön alkossa meg a szabályrendeletet a birtokváltozások után fizetendő városi díjak szedése tárgyában, már ezuttal jelezte, hogy ezen illeték összeget, eltérő eg a szabályrendeletben czélbavett 2 százalektől, 1 százalékban alapítja meg s emedíjak szedhetésének tartamát a szabályrendelet jóváhagyása alkalmával határozza meg. Ezen miniszteri rendelet határozatainak szem előtt tartása mellett elkezesített szabályrendelet javaslatokat vettek tárgyalás alá. Első sorban a szepitési pénztár létesítését tárgyaló, második sorban pedig a városi birtokváltozások után fizetendő illeték ügyében előterjesztett szabályrendelet javaslatot. És habár a regebben alkotott, köznyúlásileg 1895-ben már megalkotott e tárgy szabályrendelet lényegesen megkönnyebbitte emez ügyek megoldását, mindazáltal a most előterjesztett javaslatok több irányban, egyarant hasznos és szükséges módosításokat tartalmaznak, melynek mindeike a városunk igazán kívánatos szepítésének ügyét segítik elő. — Beható eszmecsere fejlődött ki, a melynek mindeike az intézmény czelszerűségének, az életbelépendő kezelés megkönnyítésének előmozdítását czélozza és magukat az említett javaslatokat némi módosítással s változtatott szövegezéssel elfogadták és a városi tanácsnak szinten elfogadásra ajánlják. Ezzel a bizottság ülése a különben is előrehaladt idő miatt véget ért.

* **Jóváhagyott határozat.** A belügyminiszter, a városi tanács azon határozatát hogy a Fröbel gyermekkert az 1898—99-ik évekre 200—200 frttal segélyezi jóváhagyta.

* **Szavazatok beadásának határideje meghosszabbítva.** Az egyházkerületi főjegyző választásra a szavazatok leadásának határideje ma telt volna le, azonban még nagyon sok helyről nem küldték be a szavazatokat és ezért a szavazatok beadására a határidőt

15-ikéig meghosszabbították. A beadott szavazatok e hó 18-án bontatnak fel a püspöki hivatalban. A hozzánk eddig beérkezett adatokból bizonyosnak látjuk, hogy az urmából a jövő szombaton Dicsőfy József szeretett lelkészünk kerül ki győztesen.

* **Az öngyilkossá lett boldogtalan** Albert Julianna holttestemét a rendőrség nem boncoltatta fel temetés előtt, mivel a heveny phosphor mérgezés következtében beállott halált külső jelekből és saját vallomásaiból meglehgtett állapítani. — Utolsó kívánsága hogy temetést egessék el és egy csuporba téve anyjának adassák nem volt teljesíthető.

* **Friedman testvérek Nyiregyházán** Mint már megírjuk a Friedmann testvérek hangverseny-társasága tegnap este Nyiregyházán tartotta művésztelét. A hangverseny, mint örömmel értesülünk, ugy anyagilag, mint erkölcsiileg fényesen sikerült. A három testvér folyton a legnagyobb ovációkban részesült s majdnem mindenik műsorszámot meg kellett ismételní, vagy megpótolni. A hangversenyen egész Nyiregyháza intelligens közönsége megjelent s az első sorokban a város legelőkelőbb notabilitásai ültek elükön br. Feilitzsch Berthold főispánnal, Mikó János alispánnal, és Benecz László polgármesterrel. A társaság mint már megírtuk, holnapután Tokajban és 14-én a jövő kedden Debreczenben fog nagy szabasu művésztelét rendezni, melyre a jegyek előre válthatók László Albert könyv és zenemű kereskedésében.

* **A tíz forint és következményei cz.** alatt irt t-gnapi tudósításunk kiegészítésére megjegyezzük még, hogy igaz, hogy a könyvvezetőt megtámadta a hazaspár saját irodájában, de ő az orvtámadókat határolta s utólag a kék kék kiverte a helyiségből. — Ennyit az igazság érdekében.

* **Garázda kőműves.** Szereti az italt Kozma András es iszik is mint egy kefékötő bárha ő maga csak kőműves iparos. — S ha sokat iszik garázda, — ilyen volt tegnap is, midőn Kallay Sándor boltjába reszegen betamolygott. A megfékezésre hívtat rendőrt is gyalogatos szavakkal illette, mire a hívősré lettek.

* **Tolvaj cselédleány.** Molnár Juli szoboszlói cseléd leány ott szolgált mint szakácsnő, a hol Blaszkó Maria szobaleányoskodik. A szép ruhákkal bíró szobaleányt mindig irigy szemekkel nézte s egy kedvező alkalmat felhasználva egyszer a leány ladajából többfele ruhákat lopott: ki és azokat egy ösmerősnél rejtette el. A rendőrség vallatására megmondotta, hogy hova rejtette azokat, de avval vedekedett, hogy tréfából tette. — A rendőrség e rozsz tréfaert 8 napra kopertázta be a leányzót.

* **Szüreti mulatság** A debreczeni iparos ifjuság önképző együletétől kaptuk a következő meghívót: Ertelem! Munka! Szorgalom! Debreczen, 1897. szeptember hó. Érteke: család-jegy (3 személyre) 170 k, személyjegy 70 kr, 1897 szept. 12-én (vasárnap) sziveskedjék e váltónál fogva, a debreczeni iparos ifjuság önképző együletének kérelmére, vig kedélylyel, a nagyerdői Dobos pavillonban tartandó, az egyület gyarapítására rendezendő, dal, nagy nemzetközi zónaposta és tánczozal ögybekötött zártkörű szüreti ünnepélyen megjelenni, melyre kívül czimzettet tisztelettel meghívja a százas bizottság elnöke, Tóth Kálmán együleti elnök. Vetéssy Béla, együleti alelnök. Fizetendő e váltó előmútása mellett Lejárat előtt: Kontsek Kornél, Droppa J., Kostya János, Sziift Aladár nrak üzletében és az egyület N.-Hatvan utcai helyiségében. Lejárat napján a pénztárnál nyanyanában az értékekben. A mulatság sorrendje végett kerjük e váltó forogtatmányozást. — Kézdeté este 7 órakor. A szüreti ünnepély sorrendje: 1. D. u. 6 órakor kivonulás az egyület Nagyhatvan utcai helyiségéből a nagyerdői Dobos pavillon elé, együleti zászló alatt, jelmezben, dallal és zenével. 2. Este 7 órakor felvonulás a szüreti ünnepélyre, dallal és zenével. Felvonulnak: Szolgabíró. Törvénybírák. Jegyzők. Postás leányok. Postások. Pásztorleányok. Pásztorok.

Kisbírók. Rendőrök. Cserebogár Jóska. Tudnivalók: 1. A község bírósága által adatik tudtára mindenkinek a kiket illet, hogy ugy a szőlőskertben, valamint a gyümölcsösben szabad a lopás; de minekutánna a pásztorleányoknak és pásztoroknak kötelességökké tevődött, hogy a tolvajt sajátkezüleg elcsipni ne áttallanak, tehát amely személyt a lopáson rajta csipnek, azt elcsipik és megbírságotatásnak a czéljából a községi bíróság elé viendeni fogják. 2. A lopás kezdete dobszóval léssen mindenkinek tudtára adva; annakokáért hogy addig mindenki csendesesen viselje magát, mert aki ekkor lopni nem áttallaná, kétszeresen büntetődik meg. A szabad lopás kezdete pedig ujra dobszóval léssen kihirdetve. 3. Azon hőgyek között, kik a zónapostán legtöbb levelezőaport kapnak, a szünet alatt ajándékok osztatnak ki. 4. A ki a lopás büntetéseért legtöbbször bírságotatódik, valamint azon pásztor is, a ki a legtöbb tolvajt megfogja értékes tárggyal ajándékozatódik meg a községi nemes tanács által 5. A ki éjfel után 4 órakor a maga csendes családi tüzhelyéee hazakivánkozik meoni, hogy az egészségében meg ne háborítassék a helyi gőzös rendelkezésére bocsátatódik. A községi elöljáróság.

* **Halálozás.** Résztvétél vettük az alábbi gyászjelentést; Kovács Sándor és neje Balogh Eszti, gyermekeik: Jóna, Béla, Sándor, valamint nagyszülői öz. Kovács Sándorné és öz. Balogh Istvánné és számos rokonság nevében is fájdaomtól megtört szívvel fudatják a kedves gyermek, testvér unoká Jenőkének folyó hó 10-én reggeli fél 8 órakor, 1 és fél hónapos korában, hosszú szenvedés után bekövetkezett elhunytát. Kedves kis halottunk földi részei folyó hó 11-én délután 3 és fél órakor fognak a közkörház halottas terméből, az ev. ref. egyház szertartása szerint, a Kossuth-utcai temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességeteile rokonainkat és ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1897. szeptember 10-an. Áldás sokaira! A temetést »Kegyelet» Kernats temetkezési int. rendezti.

Táviratok.

A tatai hadgyakorlatok

Tata, szept. 9. (Saját tud. táv.) Beck tábornagy a vezérkar főnöke az egész vezérkarral tegnap a gyorsvonattal megérkezett. Fejérváry miniszter ma délelőt érkezett. A felsegek lakoztályainak berndezése teljesen kész. Az összes udvari hivatalok a tegnap nappal megkezdték működésüket. A városok disztítésének utolsó részleteit ma befejezik. — Beck vezérkari főnök az egész vezérkart főhadi szállására rendelte délelőt, hogy teendő intézkedéseit napi parancsban kiadja. Tatanak a kastély körüli része teljes tábori képet nyújt.

Előnyomozat Kasics följelentése ügyében.

Budapest, szept. 9. (Saját tud. táv.) Kasics Péter ismert följelentési ügyében — melyben br. Fejérváry honvédelmi minisztert párbajra kihívással s gyilkossági kísérettel vádolta, a bíróság elrendelte az előnyomozatot.

Kasics ma újabb följelentést adott be a törvényszékhez, amelyben a kormány összes tagjai ellen hivatalos hatalommal való visszaélés miatt emel vádat mert jelen voltak azon minisztertanácsban, ahol azt határozták, hogy ő illetékes forumától elvonassék.

IRODALOM

A Szalay-Baróti irta Magyar nemzet történetének most hozzánk beküldött 68-ik füzeté III. Károly király haláláig és leánya, Mária Terézia királynő trónraléptéig adja elő hazánk akkori történetének a leírását. — Reszletesebben, miat azt eddig olvashattuk, behatód tudomást nyerünk a ausztria— orosz szövetséges háboruról a török ellen, melynek a szövetségesekre szerencsétlen kiemenetele a nándorfehérvári békében nyert

végelintézését. Füzetünk megint dús gazdag az illusztrációkban, különösen az akkor szerepelt politikai s hadi vezérferfiak arcképeiben. A külön műmelléklet Nadasdy Ferencz gr. és lovaggenerális lovasképet ábrázolja, szövegképek pedig a következők:

III. Agost szász választó és lengyel király. Leszcinszky Staniszló Ferencz lotharingiai herceg és Maria Terézia esküvője. Ferencz lotharingiai hg. és Maria Terézia esküvőjének emlékére vert érem, Jenő szavójai herceg, III. Károly időskori arcképe. Ferencz István lotharingiai hg., Seckendorf T. tábornok, Könnigsen József Lothár gr. tábornok, Rakóczy József, III. Károly a ravatalon, Maria Terézia bevonulása Pozsonyba. Maria Terézia. Nagy Frigyes fiatalkori arcképe.

Igen érdekes a II. Rakóczy Ferencz fejedelem fia, József, rövid és dicstelen föllépésének a története, mely Mikes Kelemen följegyzéseiből merítve az eddigieknél körülményesebb előadásban részeseül.

Az 1848-49-iki Magyar Szabadságharcz Története című nagy illusztrált műből most megjelent a 88-ik füzet. Szerző e füzetben Komárom meghódolását mondja el, s ezzel befejezi magát a tulajdonképi szabadságharczot. Még csak a kivégzések van hátra s rövid befejező ismertetés az emigrációról s a nagyszabású munka véget ér. E füzetben csak egy illusztráció van: Komárom átadása a 1949. okt. 3-án. — A legközelebbi füzetben több nagybecsű, eddig sehol meg nem jelent kép fog közöltetni.

NŐK VILAGA.

A nők a jövő században.

Hosszabb ideig tartott betegségből felgyógyulva François Coppée, a francziák koszosorú költője szép szavakkal szolt a nőemancipálás kérdéséhez, mely talán soha sem volt annyira aktuális: mint most, mikor Japánban nőegyetemet létesítenek s a van Európában vita tárgyat kezezi a nők egyetemi kiképzetésének kérdése.

— Azt kell hinnünk — mondja Coppée — hogy a mi mostani korszakunk nem igen tetszik nekünk, mert még soha sem foglalkoztunk annyit a jövő kérdésével, mint éppen most. Minden, csak némileg ismert személyiség, napról-napra kapja a postával a különféle leveleket, melyek véleményét kéri ki a jövőnek titkaira nevezve. Mily sorsa lesz a katolikus vallásnak vagy a cizliinderkalapoknak? Milyen társadalmi meg politikai átalakulásokat fog létrehozni az automobil-kocs, meg a nőkérdés? . . .

Hogyha ilyen leveleket kapok, mindig vén asszonynak képzelem magamat, aki egy asztalnál ül, melyen egy csomó egyiptomi kártya fekszik. Es hogyha ezekre felelek, — mindig szemrehányásokat kell tennem önmagamnak, hogy miért is írom ezeket közönséges prózában, hogy vajjon költő létemre nem kellene inkább szimbolizikus vers-oroktan foglalnom jó-lataimat, amint ezt Couédon kisasszony teszi?

A minap a következő kérdést kaptam: Milyen lesz a nő a XX-ik században? Úgy látszik, hogy a kérdés nincs egészen jól feltevé. A XX-ik századtól már csak három év választ el bennünket, tehát ugyszólván maholnap itt lesz. Az 1900-ik év tehát nem fog nagy változásokat létrehozni, sőt ez alapon menve, mondhatom, hogy az 1900-dik év sem, meg a 2000-ik sem. Bizonyára akkor is lesznek divatrusleányok, akik sűrűve lótokfutnak a járdakon kisebb-nagyobb dobozokkal, melyeknek csak a tartalma fog a divat szerint változni. Szépségük akkor is hamar fog elpusztulni, mert akkor is rosszul fognak táplálkozni; épúgy parasztasszonyok is lesznek még, a kik reggel öt óraker kelnek, ha csak addig valami gépet nem találnak fel, mely valamennyi község teheneit egyszerre feji meg. Kis tisztviselők feleségei is, a kik törekedni fognak csodákat mivelní a gazdaságukban, — hogy a hó végéig is megmaradjon valamicske, szegény munkások, a kik minden második

szombaton gyalog ballagnak ki a műhely, a gyár kapujáig lérik eleibe s az a sok száználomra méltó asszony, a kik csak nagy munkával és sok nélkülözéssel tudnak megélni — akkor is lesznek majd. Ezekre a részletekre a »feministák« nem igen gondolnak. Az ő számuk előtt csak e pedáns, a tudós, egyetemet végzett nő lebeg. Ebben a pillanatban vagy hatvan orvosnok működik Parisban s mily kevesen keresik fel őket. — Chauvin kiasszony ügyvédi irodát nyitott nemrég s ebben sincs semmi bökkenő. De az olyan társadalmat se tudom elképzelni, a hol a nők orvosok, ügyvédek s villamos bicziklin futkosnak az utcákban, elhagyatva a gyermekeket látom első sorban, azután következnek a ferjek s ezekkel szeretnek bővebben foglalkozni: milyen házasságok lesznek majd? Egyenemelyek mindenesetre hasznosak lesznek. Az ügyvédnek egy esküdhöz vagy bíróhoz fog feleségül menni, a ki neki feleket szerez, az orvosnok gyógyszerészt fog elvenni. — De jóakarattal intem ezeket a hölgyeket, hogy v i g y á z z a n a k a szívóckre!

Akkor ugyanis a parazita ferjek száma felülmöven fog emelkedni. Olyan ferjek, a kik feleségeik munkájából és keresetéből élnek majd, mint a milyenek szép számmal most is vannak. Az ifju mágnás, a ki czimerét adja el, a dandy, a ki vén özvegyet vesz el, a híres masamód ferje s aztán a legalsóbb rétegben az a ferj, aki egy szegény mosoró keszerves kenyerét eszi — mind ilyenek. Ezekhez fognak majd sorakozni az ügyvéd- és orvos-nők ferjei is. Ez nem áldásos társadalom nem ezt várják a nő emancipálástól. Pedig mily igazan hasznos dolog lehetne, végezni a nők érdekében! Így például Roland kitünő törvényét még mindég nem szavazták meg, a mely ama szerencsétlen nőknak, a kiknek ura reszeges vagy kicsapongó, megengedné, hogy személyes munkájok gyümölcsét maguk és gyermekeik élvezhessék. Szövetkezeteket lehetne alakítani, melyek lehetségessé tennék, hogy szegényes háztartások a legszükségesebb dolgokat olcsó áron beszerezhessék. Jó volna továbbá, ha az állam az alkohol-monopoliomot leptetné életbe, melynek kivételében a szeszese italok jobbák és drágábbak lennének, mi által a reszeges ferjek száma bizonyára csökkenne. Sok jót és hasznosat lehetne még alkotni!

Hogy milyen lesz a nő a huszadik században? Nem tudom. Nem vagyunk Delphibben s egy csöpp kedvem sincs hozzá, hogy háromlábúra lépjek.

Csak azt az egyet kivanpm. hogy a jövő korbéli nő is hasonlítson, egy keveset legalább, a mai francia nőhöz, a milyennek az évszázadokon keresztül megmaradt, a milyenneket gyakran találtam a tisztességes, habár nem sok vagyon fölött rendelkező polgári körben.

Nem tulmivelt, hanem intelligens természeténél fogva, nem regényes kajamu, hanem jó és érzékeny, tudja mindenekelőtt mi a hazasság, hogy az eskü, melyet nem szabad és nem fog megszegni s köteleességet tud, melyek később örömeit fogják képezni. Jól megvédve érzi magát a házasságban biztonságban, kedik a férjének tudva azt, hogy azért megvan a jogos befolyása s mérvadó szava a családi tanácsban.

Bár sok ilyen nőt tudna felmutatni a most születendő század! Többet érne mint a doktornok világa! Vagy nem fordított világ ez hogy a fiatal ferj mondja nejenek, aki tudományos vizsgálatokkal van elfoglalva: »told hátra a szemüvedet«, hogy ha egy csokot akar ajakáról elrabolni?

— **Szakállas asszonyok.** Brandt fiziologus a »Revue Scientifique« legutolsó számában hosszabb tanulmányt tesz közre a szakállas asszonyokról. Teljesen kifejldött férfiszakállal dicsekedhetnek: egy amerikai nő Annie Jones, kinek arcképe a lapok már többször hozták, egy cataloniai spanyol nő s végül a lengyel Nekraszow Maria. Valószínű, hogy míg többben vannak, ezek azonban úgy látszik ti-

kolóznak vagy úgy, hogy borotválnak vagy pedig férfiaknak adják ki magokat. Brandt megjegyzi, hogy a szakállas asszonyok száma a századokon keresztül, bár gyengén, de mégis növekedőben van, úgy hogy kilátásban van, mire a világ vége felé fog közeledni, az összes nők szakált fognak viselni. Lehet különben, végzi Brandt, hogy valahol tevedtem számításomban, vagy pedig hogy a nők addig is kiszemelnek valami módot, hogy a kelemetlen szőrtől megszabaduljanak.

A nők és a korán — Általában ismeretes, hogy a korán mily szigoruan rendelkezik az igazhívők asszonyairól, hogy a szegény teremtesek ugyszólván egész életükön at, gyermekeségök korától haláluk idejéig börtönben töltik napjaikat. — Allah parancsából rendeli, de valójában a nagy szigorúságnak Mohamed feltékenyesege volt az oka. A proféta ugyanis nagyon tartott attól, hogy asszonyai megcsalják és e félelemre — legaiább a szép Aisa példája bizonyítja — volt is oka. Hogy tehát feleségei hűségét minél jobban biztosítsa, elrendelte Mohamed, hogy a nőknek elkülönítve kell lakniok, ferjükkön kívül más férfiakkal — kivéve legközelebbi rokonaikat — nem szabad érinik zniök és az utcán csak sűrű fatyolba burkolódzva jelenhetnek meg. Így történt azután, hogy vallásos természetű ürügyek alatt, de tulajdonképen Mohamed szerelemfélése folytán az izlám asszonyai örök fogságra vannak ítélve. Egy kissé menti a profétát, hogy akkoriban, mikor törvénykönyvet írta, a nő vajmi kevés bekülből részesült az arabok között. Olybá tekintették őket, mint közönséges állatokot és az apának jogában állt leánygyermekét, ha az eltartása nehezére esett, megölni. Másrészt azonban az is tekintetbe kell vennünk, hogy Mohamed ismerte a zsidó és keresztényen vallás fanitását is és innen nemesebb eszméket merített volna a nőkről, ha exotikus természete ebben meg nem akadalyozza vala. A mi különben a szabványok magatartását illeti, az nem sokat változott a proféta ideje óta. A török asszonyok még ma is szigoruan szem előtt tartják, amit a proféta rendelt és úgy odahaza a háremben (a mi hölgy lakosztályt jelent) mint az utcán úgy viselkednek, ahogy a koran parancsolja. Konstantinápoly európai városrészeiben azonban látni már néha néha egy-egy török asszonyt, aki nincs lefátyolozva; igaz azonban, hogy ezek többnyire a szegény néposztályhoz tartoznak és nem tekinthetők jellegző példának a török nő átalakulásáról. Az előkelőbb nők csak hetenként egyszer: pénteken, a mohamedánok e vasárnapján jutnak az embelek közé. E napon megnyílnak a hárem ajtai és a török asszony, rabszolganóitól és az eunuchoktól kíserve, sétára kocszik. A séta célja tavaszszal az európai Édes vizek pázsítja, nyáron pedig az ázsiai Édes vizek lakasa. Persze fatyolt viselnek ilyenkor is, de az európai és áltájában az idegen ferfi mégis közvetlenebbül szemügyre veheti őket. Csak hogy óvatossáknak kell lenni. A török nőt különösebb figyelemmel nézni nemcsak illetlen, de veszélyes dolog is. A ki arra a merészségre vetemedik, hogy egy török nőt feltünőbb tekintettel vizsgál, könnyen megjárhatja. Eltekintve attól, hogyha rendőr van a közelben, ennek teljes joga van az illetőt letartóztatni, meg azzal is kell számolnia, hogy az előkelőbb török nőket rendszerint fizetett kéme követik és jaj annak, a kiről uroknak valami gyanusat jelentenek. És az ily gyilkosságokkal a törvény sem igen törődik, a nyomozás rendszerint eredménytelen. De meg azután nem is érdemes, hogy az ember annyit kockáztasson az elfátyolozott asszonyokért. Mert ha vannak is közöttük szépek, a legnagyobb rész nagyon távol van, hogy megfeleljen annak a forgalomnak, melyet mi a szép nőről alkotunk. — Festik magukat kegyetlenül és ezért petyhüdt, ránczos az arczuk. Ehez járul még a mohamedán asszony nagy apathája. Lelki életére nézve ugyancsak tunya és az idegen férfiakat egy pillanatra sem méltatja, annyival inkább, mert a gyaurok utálat tárgyai előtte. Epen ezért nem igen szabad hitelt adni azoknak a Hári Jánosiadáknak, melyekkel a Konstantinápolyban járt utazók szokták az ismerősei-

ket tartani, azzal kérkedve, hogy miként szarvazták fel ezt vagy azt a pasát. Ezek az urak a legtöbb esetben is többnyire felültetett emberek, a kiket ösmerőseik egy-egy alruhás örmény nővel bolondítottak.

Hogy viszik a csecsemőket?

Azt hinnék, egy kis gyereket hordozni olyan könnyű dolog, pedig minden népnél más-más a szokás. A német asszony — írja a Tägliche Rundschau — egyszerűen a karjára veszi a legkisebb gyermekét. Nem úgy a civilizáció alsóbb fokán álló népek. A quaraja indiánok széles kendőbe teszik a gyermeket és aztán a derekán hordozzák, mint egy kötényben. A tobanók fakéregből csinálnak tartót és abban viszik csecsemőiket. — A krihe-indiánoknál az anya zacskóba teszi a gyermekét, a zacskót az anya a vállára veti és úgy hordozza. A kínai nő négyzetes kendőbe teszi a gyermeket, két végét a derekán köti össze és úgy hordozza a csecsemőjét. Igen czélszerűek ebben a tekintetben a kafferek. Anilop bőrből kosarat csinálnak, melyet a gyermek nyaka alatt összefűznek és aztán szíjjakkal a hatukra kötik. A lapnok a bőrsöt iramszarvas oldalára kötik, az eszkimó asszonyok pedig belet ciszmaszarukban hordozzák a csecsemőiket. A svájci alpesekben a nők fejükön balanczírozzák a bölcsőt, a római nők csecsemőiket ugyan a karjukon hordozzák, de arccal lefelé. A szerb nők gyapjútáskában hordozzák őket a hatukon, szintegy a norvég asszonyok, csak hogy ezek bőrtáskát használnak. — Göttingen környékén a gyermeket az anya határa kötözik. Hasonlóképen járnak el a becsi anyák, kendőbe teszik a gyermeket, a kendőt összefűgyölik, a hatukra vetik, a két végét pedig a mellükön csomóba kötik. — A Harz hegyeg környékén a csecsemőket kosárba teszik s úgy hordozzák a hatukon.

Egy királyi család. — Ismeretes az a szoros viszony, mely a dán királyi család egyes tagjai között mindenkor fennállt. És ebbe a családba tartoznak Európa leghatalmasabb fejedelmi személyei. Most nemrég ismét összegyűlt ez a család — mint már megírtuk — Cristianborg kicsiny kápolnájában, hogy részt vegyen Ingeborg hercegné, a dán koronahűs második leányának esküvőjén Karoly svéd királyi herceggel. Ebben a kápolnában 1879. december 21-ike óta nem volt esküvő, amikor Thra hercegnő esküvőit örök hűséget Cumberland hercegnék. Mikor Cristianborg eggett, a templomot megmentették s öt évvel ezelőt itt tartotta a dán királyi pár aranyakadalmát. Akik akkor is itt voltak, mind III. Sándor orosz czárra emlékeztek vissza. Ott volt akkor még ő is, a minden oroszok hatalmas egyeduralkodója és a templom bejáratánál várta nejeinek a szüleit, hogy első lehessen, aki szerencséskevényt átadja. — Ezuttal özvegy Maria Fedorowna egyedül volt jelen a cristiansborgi kápolnában. Imponáló megjelenésén meglátszottak a nyomai annak a fájdalomnak, mely őt érte. Pompás, arannyal hímzett fehér selymuhabán volt, szintegy nővére. Nagy-Britannia jövendőbeli királynéja, akinek ragyogó gyémánt diadémja általános feltűnést keltett. Az urak közül leginkább Oszkár svéd király delceg alakja válik ki. Fia, a vőlegény a királytestőrség szép kék egyenruháját viselte s boldogan mosolygott fel hozzá menyasszonya a kis Ingeborg hercegnő, akit az egész család annyira szeret. A menyegző után az Amalienborg kastélyban volt lakoma s azután az ifjú pár a »Daneborg« hajón Warnemünde felé utazott. Fényes ajándékokat kaptak: az orosz czári pártól egy arany kavé-service-t, a walesi hercegtől gyémánt diadémet, a cumberlandi hercegtől gyémánt karpereczet, a számi királytól rubinnal ékesített arany csészét.

A divat hóbortjai. A divat ezer személyei között is feltűnő bizarságával az az ötlet, amely eleven állatokat rendel a divat szolgálatára. A divat eddig millió és millió madarat követelt áldozatul azért, hogy szép hölgyek kalapjának díszül szolgáljanak. Ma már az eleven állatokra kerül a sor és Párisban most általános bamulat tárgyat képezi egy indiai angol nő sajátos ruhadisztése.

Az angol miss két eleven teknősbékát hord ruháján izlésesen elhelyezve a csipkék hullámai között. A békák teknőiben igen elmésen van elhelyezve néhány gyönyörű ékkő. Ez a bízár ékszer csakhamar közkedveltségre tesz szert Párisban és nemsokára e methodus szerint látni fogunk ezüst lánczra fűzött egérkéket, mint óralánczot, zöld békákat mint ernyővégeket, földi glisztákat mint öveket és így tovább különböző változatban. — Hogy e legújabb divathoz, mit szólnak az állatvédő egyesület hívei, azt még eddig nem tudják. A nők ellen harczolni ők sem mernek.

CSARNOK.

A jövő reménye.

(Életkép a szabadságharcz idejéből.)

Írta: **Somodi József.** 11.

»Harmincz nemes Budára tart,
Szabad halálra kész.
Harmincz nemes bajtárs előtt:
Kont, a kemény vitéz!»

Az x-i várban is harmincz honvéd van együtt, a kik szivesebben meghaltak volna imádott hazájukért a harc mezőn, minthogy most, idegen uralom hatalma előtt, kényszerülve vannak, tehetetlenül meghalni. Már több év óta eszik a fogság keserű kenyere. De azért meg se látszik rajtuk. A szabadság szelleme büszkődtet czellájukban is fentartja őket.

A börtönfelügyelő, hiába vonja kérdőre, s hiába fenyegeti az őrt. Az néma.

Az ajtó zárva; az ablakok vasa érintetlen; a falak szilárdak; a fogház tetője erősen áll: de a foglyok — nincsenek. Mintha csak a föld nyelte volna el őket.

Magának tudni kell a szökevényekről, mordul nagy mérgesen a felügyelő az őrről. Ha elfogadható okot nem ad: jól tudja, hogy nemcsak állásával, — de fejével is játszik.

Nem én. A mint születésemet nem tudtam akkor, midőn a világra jöttem: úgy nem vagyok képes most, arról se felvilágosítást adni, hogy miként, mikor menekültek a foglyok? Én, a ki testestől-lelkéstől osztrák vagyok; a kinek még az öreg apja is ilyen szellemű volt, mert sokáig ette a császár kenyere: s a ki vitéz osztrák hadsergező csaknem minden csatáját végig küzdöttem; k hogy mi yén elszantsággal a mellemen levs érdemkereszt mutaja; s a ki még most is jobb szeretnék katona lenni, ha a lezajlott háboruban egy ellenséges golyó fél karomat at nem járja úgy, hogy azt le kellett vagnom: hát, kérem, hogy egyezhettem volna en e harmincz lázadó magyarnak a szökésébe! S

még inkább, hogy nyujthattam volna nekik segédkezet a szabadulásra?

Tegyen velem a felügyelő ur bármit, ha mindjárt a bitófa alá állit is: de esküszöm! hogy én semmit se tudok a szökevények meneküléséről.

A bátor, s minden legkisebb félelem nélkül adott válasz, párosulva az őrnek kifogástalan előeletével, kezdte a felügyelőt meggyőzni, hogy az ő — talán — mégis ártatlan.

Hanem akkor ő a felelős. Neki kell számolni, s bizonyosan életével, a harmincz elűnt honvédéről. Mérgében aztán dult-fult. De a honvédek az ő haragja elő nem teremtette. Meg nem foghatta, hogyan menekültek?!

Pedig milyen egyszerű a dolog.

A szökés után a börtönőrök ajtót, ablakot, falakat megvizsgáltak bár, s mindent érintetlenül találtak: de elfelejtették a dolognak nyitját ott keresni, a hol volt.

Kunhalmi Andor ugyanis egy éjjel olyan félelmesen álmodott, hogy kínjában az ágyból fölugrott, s nagy erővel visszavetve magát, alatta az ágy deszkája leszakadt.

... Talán lelkevel látta, hogy Haynau Mariskát megölette.

— Fiuk! szólítja meg másnap pajtásait, ütött reánk névze a szabadulás órája.

— Mit beszélés? — rohantak meg egyszerre a honvédek Andort.

— Pompas tervem van.

— Halljuk! Halljuk!!

— Csak csendesen... csendesen; nehogy az őr valamit észrevegyen. Különben vége mindennek. Ide hallgassatok.

A fogoly bajtársak között egyszerre olyan csendesség lett, hogy talán szívők gyors dobogását is meglehetett volna hallani...

A honvéd kapitány, a ki most nagyon is egy rangu volt a többiekkel, a kik csak úgy lestek a szót Andor ajkáról: ekkent kezdé bajtársai előtt titokszzerű főfedezését:

— Mikor tegnap álomban — öntudatlanul — fölugrottam, az ágy deszkája letört: akkor észrevettem, hogy zárkánk ágyam alatt levő padlója alattam meghajlott. Tervem azonnal készen volt.

— Halljuk! Halljuk!! — suttojják a szabadulási reményétől felvillanyozott honvédek.

— Csitt... csitt... Én azt hiszem, hogy alattunk pincze, vagy valami üreg van, Talán a tatár — vagy a törökjáratból fömaradt alagut; melyet hihető, hogy még őseink csináltattak, hogy — szükség esetén — az ellenség elől menekülhesenek. Tehát mi is, ha ezen az uton megszabadulhatunk: csak őseinktől reánk maradtot jogainkkal élünk: s még pörbe sem foghatnak.

— Andor! Mikor tétél ügyvédi vizsgát, hogy most a jogtudományt fejtgeted?

Folyt köv.

Uj!

A tévesztő kert

Uj!

csak szerda

szeptember 15-éig lesz nyitva

megtekinthető reggel 9 órától este 9-óráig

DEBRECZENBEN a Széchenyi-utca végén.

Ezen tévesztőkert Budapesten is nagy feltűnést keltett s mint megtekintésre érdemest, reméljük, Debreczen város n. é. közönsége is méltányolni fogja.

Beléptidij felnőtteknek 20, gyermekek s katonáknak 10 kr.

Ezenkívül meghallgatható még a valódi

EDISON FONOGRAF.

A n. é. közönség becses pártfogását és minél tömegesebb látogatását tisztelettel kéri

az igazgatóság.

Uj!

Uj!

